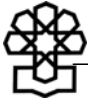


:

:

:



مجلس شورای اسلامی که براساس اصل ۶۲ قانون اساسی از نمایندگان ملت تشکیل گردیده است، از بدو تأسیس تاکنون پنج دوره‌ی قانونگذاری را پشت سر گذاشته و اکنون در دوره‌ی ششم به سر می‌برد. در دوره‌های مختلف در زمینه‌ی مسائل زنان، کودکان و خانواده، به ترتیب تعداد طرح‌های تصویبی در دوره‌ی اول ۱۶ طرح، در دوره‌ی دوم ۱۳ طرح، در دوره‌ی سوم ۶ طرح، در دوره‌ی چهارم ۸ طرح و در دوره‌ی پنجم ۲۱ طرح و در دوره‌ی ششم تاکنون ۲۵ طرح و لایحه بوده است. یادآور می‌شود برخی از طرح‌ها مجدداً در مجالس دوره‌های بعد مورد بحث قرار گرفته‌اند.

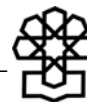
نمایندگان مجلس در دوره‌های مختلف بنا به فضا و نگاه فرهنگی نمایندگان، طرح‌هایی را به مسائل زنان و خانواده اختصاص داده و آن را در صحن مجلس طرح کرده‌اند. مخالفت‌ها و موافقت‌های آشکار درباره هر طرحی نشان از تأیید یا رد آن طرح داشته است. نظر غالب نمایندگان در باب خانواده که منجر به نظری واحد شده است موضوع تأمین عائله تحت تکفل و مواردی شبیه به چنین حمایت‌هایی بوده است.

-

پس از انقلاب اسلامی، شرایط جامعه به دلیل مسائل و مشکلات خاص این دوره از ویژگی خاصی برخوردار است. نگاه مجلسیان در این دوران به دلیل فشار سیاست‌های بیگانگان، تحریم اقتصادی، جنگ تحمیلی و آثار پس از انقلاب و تغییر سیستم حکومتی و تشکیل جمهوری اسلامی بیش از هر نگاهی، یک نگاه حمایتی است. قانونگذار برای التیام خانواده شهدا، مجروحین، مفقودین و جانبازان و همچنین توجه به مشکلات پیش آمده برای کودکان و زنان خانواده به تأمین آتیه آنان توجه کرد. برقراری حقوق و دستمزد که به حمایت از نیروهای مسلح، کارکنان دولت، خانواده شهدا و اسرا تصویب شد، نشان از توجه نمایندگان مردم به جامعه ایجاد شده پس از جنگ دارد.

اگر بخواهیم به عمق این نگاه حمایتی نظر کنیم، انصاف در این است که بخش عظیمی از آن نگاه را لازمه این دوره از قانونگذاری بدانیم. هم چنین برای پیشگیری از حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت خطیر نمایندگی، قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان به تصویب رسید. فراموش نکنیم که حادثه حزب جمهوری اسلامی و سقوط هواپیمای مسافری در منطقه جنگی کشور که موجب شد تعدادی از نمایندگان مردم شهید شوند، نشان از نیاز به تصویب قوانینی از این دست داشت.

در این دوره قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان - قانون واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها - قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست - قانون اصلاح مواد از قانون مدنی (که در ذیل به توضیح بیشتر آن خواهیم پرداخت). قانون اجازه پرداخت حقوق و دستمزد کارکنان دولت به عائله تحت تکفل آنها که به اسارت دشمن در آمده‌اند یا در منطقه جنگی



هستند- قانون راجع به معافیت معلولین انقلاب و افراد خانواده شهدا و معلولین از منع استخدام کشوری- قانون پرداخت کمک هزینه مسکن و تحصیل به فرزندان مأموران نیروهای مسلح، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی خارج از کشور- قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده شهدا از خدمت نظام وظیفه و تسری برخی قوانین حمایتی به اعضای شورای نگهبان، محافظین و رانندگان از زمره این مصوبات است.

این قوانین بین سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۳ که دوره اول قانونگذاری مجلس است به تصویب

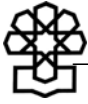
رسید.

در مورد اصلاح موادی از قانون مدنی لازم به ذکر است که بخشی از این اصلاح در ۴۷ ماده و ۸ تبصره در سال ۱۳۶۱ صورت گرفت که به صورت آزمایشی به مدت ۵ سال اجرا شد و اصلاح مجدد آن در سال ۱۳۷۰ در ۵۰ ماده و ۱۱ تبصره واقع شد. در بین این سال‌ها ماده ۱۲۰۵ قانون مدنی در سال ۱۳۶۳ و ماده ۱۱۷۳ قانون مدنی نیز در سال ۱۳۶۷ اصلاح شده است.

اصلاح قانون مدنی در سال ۱۳۶۱ بر روی مواد ۱۰۴۱، ۱۰۴۳، ۱۱۲۲، ۱۱۳۰، ۱۲۱۰ قابل توجه است. نتایج این مصوبه‌ها به این شرح است: نکاح قبل از بلوغ ممنوع است. دختر می‌تواند در صورت مخالفت غیر منطقی پدر از دادگاه اجازه ازدواج بگیرد. تقاضای طلاق زن در صورت عسر و حرج زن به ادامه زندگی به اذن حاکم انجام می‌شود و اصلاح موارد عیوب مرد که موجب فسخ نکاح برای زن می‌شود از مهم‌ترین بخش‌های اصلاحی قانون مدنی است.

-

دوره دوم مجلس نیز در طول جنگ تحمیلی و دفاع مقدس قرار داشت. این دوره برای حمایت از اقشار مربوط به نیروهای مسلح و خانواده شهدا، جانبازان، مفقودان و ... همه‌ی مصوبات رنگ و بوی حمایت گرفت اما قوانین دیگری نیز به تصویب رسید. اصلاح قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری به وراثت کارمندان، اصلاح قانون مدنی ماده ۱۲۰۵ که پیرامون یافتن راه‌حل برای پرداخت نفقه زن بود که اجازه داد تا از اموال شوهر غایب یا مستنکف برداشت شود یا امکان قرض گرفتن فراهم شد، در همین دوره طرح اعزام دانشجویان به خارج از کشور که با هدف تأمین نیروی انسانی متعهد و متخصص برای کشور بود تصویب شد اما به دلیل تبصره ۱ از ماده ۳ که موجب محدودیت برای دختران مجرد بود با اعتراض برخی از گروه‌های جامعه مواجه شد. در این دوره قانون نحوه اجرای خدمت نیمه وقت بانوان، حق اعطای حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها، قانون الزام تزریق واکسن ضد کزاز برای بانوان قبل از ازدواج و تعدادی از قوانین حمایتی به صورت برقراری حقوق وظیفه و مستمری یا معافیت از خدمت نظام وظیفه برای یک فرد از خانواده شهدا، در زمره‌ی مصوبه‌های دوره دوم است.



-
در سومین دوره همچنان جنگ تحمیلی تبعات خود را نشان داد. با وجود آن که عصر سازندگی شروع شده بود هنوز بسیاری از خانواده‌ها، خواهان و نیازمند حمایت بودند. این دوره از ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۱ ادامه داشت. در این دوره برخی از قوانین مصوب در دوره‌های قبل شامل اسراء و مفقودالاثرا شد و تسهیلاتی جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، آزادگان خانواده محترم شهدا و مفقودان فراهم آمد.

اصلاح قانون مدنی در سال ۱۳۷۰ به دنبال اصلاحات قبل که در سال ۱۳۶۱ صورت گرفته بود، ادامه یافت. ماده ۱۰۴۴ از مواد اصلاحی بود که در آن به دختر اجازه ازدواج می‌داد در صورتی که اجازه پدر یا جد پدری مقدور نبود.

-
دوره چهارم مجلس، از خرداد ۱۳۷۱ تا خرداد ۱۳۷۵ طول کشید. مهم‌ترین قوانین این دوره قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست، قانون تنظیم خانواده و جمعیت، قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته‌های تخصصی پزشکی، قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی، قانون اصلاح شرایط انتخاب قضات که به موضوع قضات زن و پایه قضایی آن‌ها پرداخت و قانون مقررات استخدامی نیروهای انتظامی بود که استخدام زنان به صورت کارمندان را در تشکیلات نیروی انتظامی فراهم آورد.

-
پنجمین دوره مجلس بیش‌ترین قوانین مربوط به زنان را در خود داشت. تشکیل دادگاه خانواده، قانون محاسبه مهریه به نرخ روز، اصلاح ماده ۱۱۷۳ قانون مدنی که مربوط به حضانت و نگاهداری از فرزند بود (این اصلاح مصادیق عدم مواظبت و یا انحطاط اخلاقی هر یک از والدین را در ه بند مشخص کرد. مواردی چون اعتیاد، فساد اخلاق، ابتلا به بیماری‌های روانی، سوء استفاده از طفل و تکرار ضرب و جرح در زمره مصادیق فوق بود) قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش، اصلاح ماده ۱۱۸۴ قانون مدنی در مورد بی‌لیاقتی ولی قهری طفل در اداره کردن اموال یا حیف و میل آن، قانون بیمه بازنشستگی، فوت و از کار افتادگی بافندگان قالی که اکثریت آنان را زنان تشکیل می‌دهند.

قانون الحاق تبصره‌ای به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی که در خصوص محاسبه مهریه به نرخ روز است و دو اصلاحیه پرسروصدا که مورد اول به ماده ۶ قانون مطبوعات الحاق شد و مورد دوم قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس بود. بند الحاقی به قانون مطبوعات چنین بود: «استفاده ابزاری از افراد اعم از زن و مرد در تصاویر و محتوی، تحقیر و توهین به جنس زن، تبلیغ تشریفات و تجملات نامشروع و غیرقانونی.» برداشت از این بند در جامعه



به محدودیت برای مطبوعات تعبیر شد و عکس‌العمل شدیدی در پی داشت. آنچه پس از بحث‌های فراوان تصویب شد، اصلاحی بر اصلاح بند پیشنهادی بود.

مورد قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس نیز به دلیل کمبود امکاناتی که عملاً نمی‌توانست این انطباق را انجام دهد و موجب محرومیت و محدودیت استفاده زنان از امکانات پزشکی می‌شد، جنجال فراوان آفرید و پس از اصلاحاتی تصویب گردید، منوط بر این که امکان انطباق در مراکزی که امکانش هست فراهم شود. در همین دوره قانون استخدام نیروی انتظامی در مورد استخدام بانوان به صورت انتظامی اصلاح گردید و عملاً زنان توانستند غیر از کارمندی به صورت انتظامی نیز استخدام شوند.

در همین دوره قانون تأمین اجتماعی به زنان مستمری‌بگیری که به ازدواج دوم مبادرت می‌ورزیدند و پس از فوت همسر دوم از مستمری همسر قبلی بی‌بهره می‌شدند، امکان داد که از امکان اولیه همسر اول مجدداً بهره‌مند شده و مستمری بگیرند.

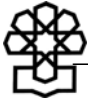
اما در طول مدتی که ۵ دوره مجلس را بررسی کردیم در قوه قضائیه سال ۱۳۶۲ نیز شروط ضمن عقد ازدواج به نفع زنان توسط شورای عالی قضائی در دفترچه‌های ازدواج درج گردید. دو شرطی که یک مورد آن به منظور تقسیم اموال زوجین و مورد دوم به منظور دریافت وکالت زن برای انجام طلاق در صورت انجام امور غیراخلاقی و یا بزه‌های ارتكابی از طرف مرد صورت می‌گرفت. امضاء طرفین ازدواج این شرط را لازم‌الاجراء می‌کرد.

مسأله پرداخت اجرت‌المثل به زنان که در مجلس نتوانسته بود نظر شورای نگهبان را جلب کند با ورود به صحن مجمع تشخیص مصلحت نظام تحت عنوان اصلاح قانون طلاق به تصویب رسید و گامی در جهت تأمین زنان برداشته شد. اجرت‌المثل دستمزدی بود که برای سال‌ها تلاش زنان در انجام امور خانه به آنان تعلق می‌گرفت.

-

و اما در مجلس ششم که با نام مجلس اصلاحات کار خود را شروع کرد طرح اصلاح سن ازدواج و ممنوعیت ازدواج دختران زیر سن بلوغ (ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی) قانون تعیین موارد عسر و حرج زنان برای طلاق و طرح مجدد اصلاحیه قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور بود که با استناد به قانون گذرنامه محدودیت اعزام دختران دانشجو منتفی گردید. اما قانون عسر و حرج و سن ازدواج گرچه در مجلس به تصویب رسید ولی به دلیل مخالفت شورای نگهبان پس از بحث‌های فراوان به مجمع تشخیص مصلحت نظام تقدیم و در مجمع با اصلاحاتی به تصویب رسید. در مجلس ششم فراکسیون زنان مجلس اعلام موجودیت کرد و طرح‌ها و برنامه‌های خود را اعلام کرد. این فراکسیون از یازده نماینده زن در مجلس ششم تشکیل شد که در انتخابات میان‌دوره‌ای با ورود ۲ نماینده دیگر به این فراکسیون در مجموع به ۱۳ عضو افزایش یافت.

نتیجه این رایزنی‌ها و نیز نشست‌های متعدد فراکسیون با متخصصین علوم اجتماعی، حقوقی و قضایی و پژوهشگران مسائل زنان و همچنین مطالعه کلیه‌نامه‌ها و درخواست‌ها، پیشنهادهای



واصله به مجلس طی چند ماه و تعیین اولویت‌های پژوهشی زیر و اعلام آن به مرکز پژوهش‌های مجلس و تشکیل گروه‌های کاری مربوطه بوده است:

۱. تکمیل بانک اطلاعات زنان،
۲. بازنگری و اصلاح موادی از قانون مدنی در ارتباط با زنان و خانواده،
۳. بازنگری و اصلاح کلیه قوانین تبعیض‌آمیز درون سازمانی نهادهای مختلف در مورد زنان،
۴. بررسی عملکرد سازمان ملی جوانان و مرکز امور مشارکت زنان،
۵. تهیه طرح ملی حفظ کیان خانواده،
۶. و مواردی دیگر ...

در دوره‌های قبل زنان نماینده به ترتیب ۴ نفر در دوره اول - ۴ نفر در دوره دوم - ۳ نفر در دوره سوم - ۹ نفر در دوره چهارم - ۱۴ نفر در دوره پنجم در مجلس شورای اسلامی حضور داشتند. در دوره ششم ۱۳ زن در دو مرحله به نمایندگی برگزیده شدند.

فراکسیون زنان برنامه‌های خود را در مجلس ششم بر محورهای زیر قرار داده است:

- رایزنی و ملاقات با شخصیت‌های مختلف از جمله اعضای شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام، علمای برجسته حوزه‌های علمیه و اساتید دانشگاه‌ها،
- ایجاد ارتباط ارگانیک با مرکز پژوهش‌های مجلس با هدف:
 - الف) ایجاد بانک اطلاعاتی پژوهشی راجع به زنان،
 - ب) تهیه اطلاعات و آمار مختلف و متنوع مربوط به زنان.
- بازنگری کلیه قوانین و تغییر و اصلاح قوانین مربوط به زنان و حذف مواد تبعیض‌آمیز قانونی،

- مکاتبه با سازمان‌ها و نهادهای بررسی و اصلاح یا حذف قوانین،
 - اصلاح، تغییر یا حذف کلیه مواد تبعیض‌آمیز مربوط به زنان و خانواده در قانون مدنی،
 - تصویب قوانین مترقی و روزآمد لازم برای تضمین حقوق زنان، کودکان و خانواده.
- تلاش نمایندگان دوره ششم برای کاستن از محدودیت‌ها، ایجاد عدالت اجتماعی و تساوی برای زنان همچنان ادامه دارد. گرچه در قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای اولین بار ماده ۱۵۸، بودجه مشخصی را به مرکز امور مشارکت زنان اختصاص داد و با اعلام نیازها، این مرکز موظف شد مطالعات جامعی را با همکاری دستگاه‌های اجرایی کشور برای بهبود وضعیت زنان انجام دهد یا در بررسی بودجه به بودجه دفتر مذکور، شورای فرهنگی، اجتماعی زنان و ورزش بانوان نگاه مثبت داشته است، اما باید دید در آینده برنامه‌های توسعه‌ای چگونه می‌تواند موانع متعدد پیش‌روی زنان را گام به گام برداشته و عدالت و تساوی را برای آنان به ارمغان آورد.

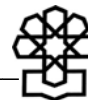


—



(

*		۵۸	تصویب	۴۰	۱۹	دو شوری	۱۳۷۹/۳/۲۹	طرح اصلاح تبصره ماده (۱۰۴۱) موضوع ماده ۲ قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰	۱
			تصویب	۱۲	دوره پنجم	دو شوری	۱۳۷۹/۴/۷	طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی	۲
		۸۹	تصویب	۶۳	۳۱	دو شوری	۱۳۷۹/۴/۸	طرح حذف تبصره ۱ ماده ۳ قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴	۳
			تصویب	۱۱۴	۳۱	دو شوری	۱۳۷۹/۴/۱۲	طرح تسهیلات استخدامی ویژه فرزندان شاهد	۴
			تصویب	۹۶	۳۷	دو شوری	۱۳۷۹/۴/۱۴	طرح الزام بانکها به پرداخت وام به وراث جانبازان و آزادگان متوفی	۵
			استرداد (۹۹)	—	—	دو شوری	۱۳۷۹/۱۰/۶	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و الحاق یک تبصره به آن	۶
			تصویب	—	۹۴	یک شوری	۱۳۷۹/۷/۱۰	طرح استفساریه قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسراء و افراد خانواده‌های شهداء، جانبازان از کار افتاده و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده‌اند مصوب سال (۱۳۷۵)	۷
			رد	—	۱۸۰	دو شوری	۱۳۸۰/۳/۷	طرح به کارگیری مربیان کودک دارای ۵ سال سابقه به بالا در وزارت آموزش و پرورش از محل ردیف‌های اختصاصی	۸
		۳۱۴	رد تصویب	— ۲۸۶	۱۰۰ ۱۶۵	دو شوری	۱۳۷۹/۱۱/۳	طرح سازمان روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران (با توجه به این که این طرح در جلسه ۱۰۰ رد شد مجدداً در جلسه ۱۳۲ پیشنهاد مجدد طرح تصویب شد	۹
					۱۶۵	دو شوری	۱۳۸۰/۴/۳	طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران	۱۰
۲۵۷			تصویب	۲۲۸	۱۹۱	دو شوری	۱۳۸۰/۵/۲۹ جلسه ۱۳۶	طرح الحاق یک تبصره به ماده (۹۴۸) قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷	۱۱
			۱۵۹ (استرداد)	—	—	دو شوری	۱۳۸۰/۷/۱۰	طرح حذف شرط تأهل از بند «ه» ماده (۳) قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۷/۱۹	۱۲
		۲۲۱	رد	—	۱۹۱	دو شوری	۱۳۸۰/۷/۱۵	طرح ایجاد وزارت امور جوانان و ورزش	۱۳
			تصویب	۲۴۴	۱۸۶	دو شوری	۱۳۸۰/۷/۱۸ جلسه ۱۴۹	طرح نحوه اهداء جنین به زوجین ناباور	۱۴



۲۳۷			تصویب	۲۲۷	۱۹۳	دو شوری	۱۳۸۰/۸/۲۹ جلسه ۱۶۱	طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی	۱۵
	۲۷۵،۲۵۷	۲۴۱	تصویب	۲۳۰	۲۰۵	دو شوری	۱۳۸۰/۹/۶ جلسه ۱۶۵	طرح حمایت از کودکان و نوجوانان	۱۶
					۱۶۷	دو شوری	۱۳۸۰/۱/۲۸	طرح پیشگیری از تولد نوزادان مبتلا به بیماری‌های ژنتیک و مادرزادی	۱۷
	۲۷۹	۲۵۷	تصویب	۲۳۸	۲۲۱	دو شوری	۱۳۸۰/۹/۱۲ جلسه ۱۶۸	طرح الحاق دو تبصره به ماده (۱) و چهار تبصره به ماده (۶) قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابله حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر نمایندگی مصوب ۱۳۶۵	۱۸
			۲۱۱ (استرداد)	—	—	دو شوری	۱۳۸۰/۱۰/۲۶	طرح الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۱۹
		۲۶۳	تصویب	۲۴۳	۲۲۴	دو شوری	۱۳۸۰/۱۰/۲۶ جلسه ۱۸۶	طرح اصلاح موادی از قانون مدنی (۱۱۰۷-۱۱۱۰-۱۱۳۳)	۲۰
						دو شوری	۲۴۳	طرح حذف ماده (۸۲) و اصلاح ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی	۲۱
						دو شوری	۲۴۴	طرح سقط درمانی	۲۲
			۲۹۲ (استرداد)	—	—	دو شوری	۲۵۹	طرح اجازه اقامت دائمی به همسران غیرایرانی زنان ایرانی	۲۳
						یک شوری	۲۶۷	طرح قانونی تفسیر تبصره ذیل ماده (۱۰۸۹) قانون مدنی مصوب سال ۱۳۷۶	۲۴
						دو شوری	۲۷۸	طرح اصلاح مواد (۱۱۲۱)، (۱۱۲۲) و (۱۱۲۳) قانون مدنی	۲۵



(

۱	لایحه اصلاح قانون اصلاح ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	۱۳۷۹/۴/۷	دو شوری	۴۱	۹۶	تصویب			
۲	لایحه الحاق یک تبصره به عنوان تبصره (۲) به ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی	۱۳۷۹/۴/۷	دو شوری	۲۴	۴۰	تصویب			
۳	لایحه اصلاح تبصره (۲) الحاق ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱	۱۳۷۹/۴/۷	دو شوری	۳۰	۸۳	تصویب	۱۰۵		
۴	لایحه الحاق ماده (۷) و تبصره آن به قانون نقل و انتقال دوره‌ای قضات	۱۳۷۹/۴/۷	دو شوری	۱۹	۸۴	تصویب			
۵	لایحه بازنشستگی وظیفه کارکنان ثابت سازمان نهضت سوادآموزی	۱۳۷۹/۸/۱	دو شوری	۹۸	۱۲۹	تصویب			
۶	لایحه تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک	۱۳۷۹/۱۱/۶	یک شوری	۱۵۵	—	تصویب			
۷	لایحه تغییر قانون اصلاح بند (۱) ماده (۱۸) قانون گذرنامه مصوب ۱۳۷۰ و اصلاح ماده (۳۳) قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱	۱۳۷۹/۸/۱	دو شوری	۸۶	۱۱۵	تصویب			
۸	لایحه الحاق تبصره (۳) به ماده (۳) قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	۱۳۸۰/۳/۲۷	دو شوری	۱۵۵	۲۰۸	تصویب			
۹	لایحه استفساریه در خصوص تبصره‌های (۱) و (۳) ماده (۲) قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۳	۱۳۸۰/۱/۱۹	یک شوری	۱۱۹	—	تصویب			
۱۰	لایحه پذیرش اصلاحیه کنوانسیون حقوق کودک	۱۳۸۰/۳/۲۳	یک شوری	۱۲۳	—	تصویب			
۱۱	لایحه الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	۱۳۸۰/۱۰/۱۸	یک شوری			تصویب			
۱۲	لایحه اصلاح موادی از قانون مدنی	۲۵۶	دو شوری						
۱۳	لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس	۲۵۶	یک شوری	۳۲۱	—	تصویب			
۱۴	لایحه الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون اعطای مرخصی بدون حقوق مستخدمین رسمی یا ثابت که همسر آنان به مأموریت ثابت خارج از کشور اعزام می‌شوند	۲۶۹	دو شوری						
۱۵	لایحه استفساریه ماده (۶) قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان مصوب ۱۳۷۹	۲۶۹	یک شوری						
۱۶	لایحه موافقتنامه همکاری در خصوص جوانان و ورزش بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت حکومت قطر	۲۸۳	یک شوری						



:	
: حقوق زنان و خانواده در آئینه مجالس قانونگذاری پس از انقلاب اسلامی	
: اشرف گرامی زادگان	: مطالعات فرهنگی
: دکتر الهه کولایی	: دفتر مطالعات فرهنگی
:	
	۱. زنان (Woman)
	۲. قانون (Law)
:	
	۱. مجموعه قوانین